

Armoede in de parochie? Armoede in de parochie! 1

Situering

Dit lesmateriaal is bedoeld voor mensen uit de parochie die nu al actief zijn in de diaconie of misschien van plan zijn daar voor iets te doen. Eventueel kunnen ook werkers van maatschappelijke organisaties zoals maatschappelijk werk, onderwijs of de thuiszorg worden gevraagd.

U krijgt vooral inzicht in uw eigen kijk op armoede, maar ook wat mensen in armoede zelf tegenkomen.

Dit materiaal is goed te combineren met “armoede in de parochie? armoede in de parochie! 2”. Daarin wordt de nadruk gelegd op wat u daadwerkelijk kunt gaan doen in de parochie.

Het materiaal komt het best tot zijn recht als u het in groepsverband behandelt.

Opzet

1. Opdracht: inleven in praten over je inkomen
2. Wat is armoede?
3. Oefening: keuzes maken
4. Budgetlijst
5. Vragen
6. “Mijn moeder”
7. Effecten van armoede op kinderen
8. Signalen van armoede
9. Valkuilen voor de werker
10. “de Samaritaan”

1. Opdracht: inleven in praten over je inkomen

- Wie ben je?
- Hoe woon je?
- Hoe is jouw inkomen samengesteld?

Geef antwoord op deze vragen tegenover de andere groepsleden.

Deze oefening is bedoeld om te voelen hoe gênant het is om over inkomen te praten, of je nu veel of weinig hebt. Mensen met weinig geld moeten echter veel meer van beter bedeeden vertellen dat waar ze hun inkomen vandaan hebben.

2. Wat is Armoede?

tekst 1

Iedere deelnemer geeft een woord of definitie.

Besprek u daarbij tekst 1

3. Oefeningen

- Wat staat er in de huiskamer van een arm gezin met drie kinderen van 3, 7 en 13 jaar
- Wat staat er in de koelkast

Besprek u dit plenair. Het zal blijken dat hier veel vooroordelen spelen. In de praktijk blijkt dat iedere arme andere keuzes maakt. De een kiest ervoor dat het huis er heel netjes en goed ingericht uitziet, de ander kan het niets meer schelen. Bij sommigen is de koelkast gevuld met vooral gezond, soms duurder eten, anderen zijn zo afhankelijk van aanbiedingen en groot verpakkingen dat de gezondheid niet altijd het eerste belang lijkt.

4. Budgetlijst tekst 2

Vult u tekst 2 in en beantwoordt de volgende vragen:

- Waar zit de spanning?
- Wat zou er moeten veranderen aan jouw levenswijze als je van dit bedrag moet rondkomen.

In groepjes van twee invullen en plenair bespreken. Er zal blijken dat je van een bijstandsuitkering in theorie en praktijk niet kunt rondkomen, zonder op essentiële zaken te bezuinigen die het leven gezond en aangenaam houden.

5. Vragen tekst 3

Bespreek de volgende vragen:

- Wat is armoede?
- Wat zijn kernwoorden?
- Waar maken we ons zorgen om?

Lees daarbij tekst 3 “Tafel der armen”

6. “Mijn moeder “ tekst 4

Lees tekst 4 en vertel wat het bij u oproept.

7. Effecten van armoede op kinderen tekst 5

De deelnemers vullen in kleine groepjes tekst 5 in en dit daarna geïnventariseerd

8. Signalen van armoede tekst 6

Neemt u de lijst door. Benadrukt wordt dat het om mogelijke signalen gaat en dat het vaak een combinatie is.

Tekst 6

9. Valuiten voor werker tekst 7

Deze lijst is samengesteld uit verhalen die mensen die lang van weinig geld moeten leven. Zij vertelden over waar het fout is gegaan tussen hen en de hulpverlening waarop ze waren aangewezen. De ervaringen zijn omgezet als waarschuwingen voor hulpverleners.

Neemt u de lijst door en vraag u af of u dit herkennen en/of zich er iets bij voor kunnen stellen

10. “De Samaritaan” tekst 8

Lees de tekst en vertel wat het bij u oproept.

BIJLAGE

Tekst 1

(actuele bedragen zijn op te vragen via de site van het ministerie van sociale zaken)

Cijfers per 1 januari xxx

Hoogte uitkeringen:

Bijstand

Alleenstaande zonder kinderen	€ xxx p.m.
Alleenstaande met kinderen onder de 18 jaar	€ xxx p.m.
Gezin zonder kinderen	€ xxx p.m.
Gezin met kinderen onder de 18 jaar	€ xxx p.m.

Deze bedragen zijn zonder vakantiegeld en zonder aftrek van de belastingteruggaaf. Deze laatste wordt namelijk gekort op de uitkering, omdat die als inkomen gezien wordt.

AOW

Gehuwden	€ xxx p.m. / p.p.
Ongehuwden	€ xxx p.m.

Deze bedragen zijn zonder vakantiegeld.

Het sociaal minimum:

Het sociaal minimum is het wettelijk bestaansminimum zoals dat door de politiek is vastgesteld. De meerderheid van de volksvertegenwoordiging is van mening dat dit minimum hoog genoeg is om te voorzien in de noodzakelijke kosten van bestaan. Hieraan ligt echter geen objectief bestaansminimum aan ten grondslag, bijvoorbeeld gebaseerd op de behoeften van huishoudens aan de hand van budgetonderzoek.

.....

Het sociaal minimum houdt in beginsel geen rekening met specifieke groepen en specifieke omstandigheden. Hiervoor zijn specifieke inkomensvoorzieningen in het leven geroepen als huursubsidie, tegemoetkoming studiekosten en kinderbijslag.

Uit: Om sociale rechtvaardigheid De strijd tegen armoede en sociale uitsluiting, oktober 2000. Dit is een uitgave van het Platform Armoede bestrijding KHV en Sjakuus/Aanpak

Kinderbijslag

Dit is een tegemoetkoming is de kosten voor onderhoud van kinderen. Deze is niet bedoeld dekkend te zijn voor de gebruikelijk voorkomende kosten

Tekst 2

Huishoudboekje eenoudergezin met bijstandsuitkering
met 2 kinderen van 8 en 14 jaar

Wonen	
Huur	
Gas/licht	
Water	
Verzekeringen	
Onderhoud woning	
Levensonderhoud	
Voeding	
Kleding	
Huishoudelijke artikelen	
Vervoer	
Medische kosten	
Ziekenfonds	
Eigen bijdragen	
Geneesmiddelen buiten ziekenfonds	
Vrijtijdsbesteding	
Contributies	
Kledingsport	
Vervoer	
Vakantie en uitstapjes, ook naar familie	
Roken	
Opleidingen	
Ouderbijdrage	
Boekengeld	
Bijkomende kosten: schriften, pennen, schoolfoto, cadeau leerkracht enz.	
Reserveringen	
Huishoudelijke apparaten	
Meubilair	
Vervoersmiddelen	
Sparen	
Totaal	

Tekst 3 De tafel der armen

Huub Oosterhuis

Wat in stilte bloeit, in de luwte van tuinen,
onder de hete zon van de akker,
heeft Hij bestemd voor de tafel der armen.

Aardekracht, zonkracht is Hij,
licht in mensen,
dat wij elkaar verblijden en doen leven,
brood van genade worden,
wijn van eeuwig leven.

Maar wie niets hebben,
wie zal hen hieraan deel geven?
En die in weelde zwelgen
en van niets weten,
wie zal hen naar gerechtigheid doen verlangen?

Aanschijn der aarde, wie zal jou vernieuwen?
Hij die alles zal zijn in allen, heeft ons bestemd om,
aarde,
jouw aanschijn te vernieuwen.

Tekst 4 “Mijn moeder”

Mijn moeder is een held.
Ze zorgt voor ons en geeft ons te eten.
In het weekend iets lekkers erbij.
Zo gauw de kinderbijslag er is,
krijgen we nieuwe kleren
en schoenen als die nodig zijn.

Mijn moeder is een held.
Ze is veel onderweg om de koopjes te zoeken.
Ze vindt altijd wel weer iets uit.
Laatst nog had ze een cadeaubon van haar vrijwilligerswerk gekregen.
Daar heeft ze iets van gekocht bij Blokker.
Dat bracht ze de volgende dag weer terug en toen kreeg daar contant geld voor.
Daarvan konden we extra boodschappen doen bij de Aldi.
Ze nemen daar namelijk geen cadeaubonnen aan.
Toen hebben wij wel gezegd dat ze iets extra lekkers voor zichzelf moest kopen,
want het was toch haar extraatje geweest.

Mijn moeder is een held.
Ze heeft op mijn roze blouse van vorig jaar een paarse bies gestikt.
Nu hoor ik er helemaal bij.
Ze heeft gevoel voor mode.

Mijn moeder is een held.

Laatst nog heeft ze het geld dat we kregen van de gemeente om ons te laten sporten,

gebruikt om de huur te betalen, want de woningbouw deed moeilijk.

Toen heeft ze het betalen van de energie twee weken opgeschoven om onze sport te betalen.

Met het geld uit Groningen voor onze schoolkosten heeft ze toen Essent betaald toen daar een dreigbrief van kwam en de school heeft ze gevraagd te wachten tot de kinderbijslag binnen is.

En nou is alles weer mooi rond.

Knap hè?

Mijn moeder is een held.

Ze heeft een prachtige smoes verzonnen, waardoor ik niet mee hoefde op schoolreis.

Nou hoeven we gelukkig ook niet meer na te denken over de aanschaf van een paspoort,

toiletta's met spullen, zakgeld, pyjama,

ondergoed dat door iedereen gezien kan worden,

een fotocamera, de verzekering,

vervanging zoeken voor mijn krantenwijk

en het geld van twee keer oppassen misslopen.

Mijn moeder is een held.

Maar ik kan niet over haar opscheppen,

Omdat ze niet wil dat iemand weet dat we zo weinig geld hebben.

Tekst 5

Wat zijn de effecten van armoede op:

Gezondheid:

Onderwijskansen:

Sociale netwerken:

Toekomstvisie:

Tekst 6 Mogelijke signalen van armoede

- Kleding die niet past bij de tijd van het jaar;
- Ontbreken van sokken en dragen van open schoenen als het daar geen weer voor is;
- Geen evenwicht in het uiterlijk van het lichaam, de woning, het budget voor leefgeld;
- Niet betalen van huur, gas / water en licht, schoolkosten voor kinderen;
- "Vergeten" van betalen van rekeningen, verkeerd banknummer ingevuld, "ik had alleen maar groot geld in huis";

- Jou voortdurend in de val laten lopen, uitlokken om aan te tonen dat jij ook bij die slechte buitenwereld hoort;
- Hulpverlening stopt bij het doen van kleine uitgaven;
- 06-telefoon als enige manier om bereikbaar te zijn;
- Geen huisbezoek willen, liever zelf ergens naar toe gaan;
- Liever nergens naar toe gaan uit onzekerheid over sociale vaardigheden en onbegrip voor sociale codes;
- Niet mee gaan met schoolreisjes onder 'valse voorwendselen';
- Geen post open maken;
- Oververzekerd zijn;
- Onderverzekerd zijn;
- Meedoen met loterijen, hoewel er geen geld is;
- Bel kapot, gordijnen dicht. "Het zit op slot";
- Van de ene school naar de andere verhuizen, van de ene naar de andere hulpverlener verhuizen, met steeds de reden van verstoorde relaties;
- Zich moeilijk aan afspraken en afgesproken tijden kunnen houden.

Tekst 7 Valkuilen voor werkers

In de signalen van de klant

- Ik zie geen armoede, dus hij is er niet;
- Deze persoon kan zo goed voor anderen opkomen, dus ook voor zichzelf;

In het algemeen

- De mensen hebben de informatie gehad, dus ze hebben die op genomen en kunnen die bevatten;
- Uitgaan van mobiliteit;
- We gaan uit van bureaucratische vaardigheden: invullen formulier, de juiste weg zoeken, de doelstellingen van de verschillende instanties onderscheiden;
- Uitgaan van het kunnen doen van kleine uitgaven: telefoon, postzegel, pen en papier, medicijnen enz.
- Het lijkt vaak gemakkelijker om naar een stukje van het probleem te kijken, dan naar de plaats ervan in het grote geheel. Hierdoor kan een oplossing een schijnoplossing zijn. Het lijkt vaak professioneler een totaal aanpak te organiseren dan met een klein onderdeel te beginnen. Hierdoor kan er te veel tijd verloren gaan als iets snel moet worden aangepakt.

In de werker

- Door je gevoel voor ethiek mensen niet in hokjes willen plaatsen;
- Door je gevoel van rechtvaardigheid geen uitzonderingen willen maken;
- Eigen normen voor het hanteren van geld en schulden opleggen aan anderen, zonder de reden te weten, waarom die persoon een andere keuze maakt;
- Niet begrijpen dat wachten een marteling is;
- Mensen kwalijk nemen, dat ze jou, als goed bedoelende werker over een kam scheren met werkers die het fout doen, volgens hen;
- Agressie interpreteren als een persoonlijk aanval, i.p.v. een uiting van onmacht;
- Leugens interpreteren als onbetrouwbaarheid van de klant, i.p.v. een overlevingstechniek

- Geen actie interpreteren als onwil van de klant;
- Met het grootste deel van mijn klanten kan ik goed uit de voeten, dus deze communicatiestoornis zal wel aan deze specifieke klant liggen, i.p.v. jouw aandeel in de interactie te analyseren;
- Ik zie geen oplossing, dus er is geen probleem;
- Iemand naar een andere instelling verwijzen, omdat je het zelf zo druk hebt en dit er niet bij kunt hebben;
- Niet checken of de verwijzing die je gedaan hebt het gewenste resultaat heeft gehad;
- Te grote mate van betrokkenheid door het afhankelijk opstellen van de klant, waardoor je verantwoordelijkheid gaat overnemen.

In de organisatie

- Ik mag niet zo veel van mijn werkgever;
- Snel resultaten, verbeteringen willen / moeten zien.

Tekst 8 De Samaritaan

Vrij naar Lucas 10:30 ev.

Ik had voorbij kunnen lopen,
want ik had nog wel wat "Anders" te doen.
Maar mijn voeten stopten,
keerden mijn lichaam
in de richting van het gekerm.
Het raakte mij tot in mijn ingewanden,
wat ik zag:
dat andere lichaam.
Ik moest wel bukken.
Ik moest mijn hand wel op dat hoofd leggen
om te voelen.....
Wat?

Ik was geen deskundige,
dus bracht ik het lichaam naar een plaats
waar anderen er goed voor konden zorgen.
Ik ging verder op mijn pad,
nadat ik beloofd had terug te komen
om te horen hoe het ging.

Wie was dat lichaam op de weg?
Was het God?
Was het een mens?
Of was ik het zelf geweest?

Wie had mijn voeten gekeerd?
Wie had mij doen bukken?
Was het God?
Was het de mens?
Of was ik het zelf geweest?